

Verduurzaming kunstgras: soms één stap terug en dan weer twee vooruit

Forum verduurzaming kunstgras ziet problemen, maar toont zich vooral optimistisch

Duurzaamheid is een containerbegrip, misschien al helemaal als het gaat om duurzaamheid bij kunstgras. Maar dat maakt het onderwerp niet minder belangrijk, zeker in een tijd dat duurzaamheid politiek gezien duidelijk onder druk staat. Op 25 februari kwamen vijftien vertegenwoordigers uit de sportsector bij elkaar om te discussiëren over dit thema. De kortste samenvatting: 'We zetten soms stapjes terug, maar ook nog steeds grote stappen vooruit.'

Auteur: Hein van Iersel

Als gespreksleider gooi ik maar meteen de eerste steen in de vijver met de stelling: 'Het gaat slecht met de verduurzaming van kunstgras. Het beste bewijs daarvan is het recente faillissement van Re-Match.' Gijs Peters van Edel Grass is het daar niet mee eens. 'Natuurlijk, dat faillissement is pijnlijk. Wij hebben als Edel een aantal jaar geleden nadrukkelijk de keuze gemaakt voor circulaire producten. En Re-Match was bij die keuze belangrijk, maar de ontwikkelingen gaan gewoon door. De stappen die we in de goede richting zetten, zijn nog steeds groter dan de tegenslagen in de sector. Ons doel moet zijn: oud kunstgras hergebruiken voor nieuw kunstgras.'

Polymeren

Een van de problemen is dat we bij het thema duurzaamheid vaak over verschillende zaken

praten. Gerrit de Koe, naar eigen zeggen pensionado, maar in zijn werkende leven senioradviseur Sport & Cultuurtechniek bij de gemeente Amsterdam, legt wat dat betreft de vinger op de zere plek. 'Mag ik duurzaamheid in twee dingen knippen? Duurzaamheid wat betreft levensduur en duurzaamheid met betrekking tot het milieu.' Redenerend vanuit dat oogpunt, hebben we volgens De Koe geen grote stappen gezet. De polymeren die we nu gebruiken, zijn in zijn perceptie niet beter of duurzamer dan die van tien jaar geleden, en de velden gaan niet langer mee.

De Koe krijgt weinig mensen mee in zijn opstelling. De meeste aanwezigen lijken van mening dat er juist op dit gebied wel stappen vooruit zijn gezet, maar dat dit niet zo zichtbaar is. Frank Herbrink van Edel Grass: 'Er wordt door kunstgrasfabrikanten continue geïnoveerd en

gezocht naar verbetering. Vooral ten aanzien van duurzaamheid. Alleen moet je met claims op dit gebied wel heel zorgvuldig omgaan.'

Domeinen

Wim Glaap, commercieel manager bij Newea: 'Duurzaamheid gaat ook over hele andere zaken. Wij hebben hemelwater uit woonwijken afgekoppeld op een kunstgrasveld om zo het grondwater aan te vullen en water niet versneld af te voeren. Dat is nog nooit gebeurd.. Dat is ook een vorm van verduurzaming. Het mooie daarvan is dat je op die manier ook extra budget kunt vrijmaken. Een deel van deze kosten werd gedragen door de afdeling sport, maar ook infra en milieu hebben bijgedragen.'

Volgens Glaap heeft het veelbesproken kwaliteitssysteem hier gezorgd voor een belangrijke stap voorwaarts. Als opdrachtgever heb je nu meer vrijheid om in de onderbouw van sportvelden te kijken naar waterberging, warmtewinning, circulariteit om zo innovatieve en toekomstbestendige sportpark te realiseren en te behouden.' Al dan niet met een adviseur.

Collega-adviseur Sander Akkerman van Plann Ingenieurs is het hier hartgrondig mee eens: 'In de wegenbouw gaat het niet anders. Als jij een weg of een fietspad aangelegd wil hebben, dan moet je als ambtenaar ook zelf de constructie (laten) ontwerpen. Ik vind het dus wel logisch dat het in de sport nu ook zo gaat.'

Money makes the world go round

Anderzijds concludeert het voltallige forum dat de markt nog steeds geregeerd wordt door budgetten. Dat lijkt in ieder geval te gelden voor Re-Match. Volgens De Koe liep dit bedrijf voorop wat betreft de duurzaamheid en zuiverheid van het proces, maar was de markt niet bereid om de meerprijs hiervoor te betalen. René van Hinthum is directeur van de bedrijven FamilyGrass en CityGrass. FamilyGrass heeft een licentie voor het product PURETi. Dit is een coating op basis van nanotechnologie die de lucht zou zuiveren van fijnstof en organische stoffen, waaronder bacteriën en virussen. Van Hinthum: 'Ik heb iets van 85 gemeentes gesproken en iedereen zegt: "heel mooi systeem, super, maar we hebben geen geld."

De discussie gaat nog even terug naar het faillissement van Re-Match. Peters: 'Je hoeft de krant maar open te slaan en je weet dat recyclers failliet gaan omdat de prijs van *virgin plastics* veel te

Deelnemers

Het forum over verduurzaming van kunstgras werd gehouden op 25 februari in Café De Roskam in Houten en werd bijgewoond door:

Ewoud van de Wetering
Algavelan

Rutger Schuijffel
CSC Sport, TenCate Grass

Gijs Peters
Edel Grass

Frank Herbrink
Edel Grass

René van Hinthum
FamilyGrass

Hein van Iersel
vakblad Fieldmanager

Jaap Verhagen
gemeente Zutphen

Kilian Peschel
GreenMatter

Rob Kies
Kieskurk

Wim Glaap
Newae Adviseurs en Ingenieurs
voor de buitenruimte

Sander Akkerman
Plann ingenieurs

Ron Lokhorst
Schmitz Foam Products

Gerrit de Koe
Sportadvies Amsterdam

Guus Benoist
Stichting Sportpark
De Eendracht

laag is. Alleen al om die reden is de businesscase van Re-Match op dit moment niet sluitend te maken.'

Onderhoud

Akkerman: 'We praten hier over de kwaliteit en levensduur van kunstgrasmatten en -vezels, maar vergeten dat die vezel na tien of twaalf jaar echt nog niet versleten is. Wij houden over het algemeen een levensduur van tien jaar aan, maar de vezel gaat langer mee. Er zijn andere oorzaken waardoor kunstgrasvelden niet meer bespeelbaar zijn. Dat zit hem bijvoorbeeld in de vervuiling. Als je die 45mm-vezel na tien jaar meet, staat er misschien nog wel 42 mm over-eind. Ik ken genoeg velden die nu dertien, veertien, vijftien jaar liggen waarvan ik denk: moet dat nou worden opgeruimd? Maar er zijn ook velden die ik na acht jaar zou willen opruimen.'

Het is duidelijk, we hebben het over onderhoud. Fabrikant A, B of C levert en installeert een kunstgrasmat, maar daarna begint het eigenlijk pas: hoe ga je die mat onderhouden? Ewoud van de Wetering is ondernemer en directeur en oprichter van Algavelan, een bedrijf dat zich richt op het ontwikkelen en leveren van natuurlijke producten voor het onderhoud van sportvelden. Het bedrijf streeft naar milieuvriendelijke oplossingen die organische vervuiling aanpakken zonder gebruik te maken van chemische middelen. Van de Wetering ziet nog te vaak dat velden uit onkunde worden onderhouden met zwaar vervuilende middelen als zeep of chloor. Volgens hem leidt dat tot enorme imagoschade voor de kunstgrassector: 'Waarom zou je dat doen? Het is niet nodig.' We vragen aan Van de Wetering hoe hij zoiets zou kwalificeren: als onkunde of onwil? 'Ik denk onwil. Er zijn partijen – ik ga geen namen noemen – die gewoon zeggen: ik kom ermee weg, het zal me een zorg zijn.'

'Ik kan voorbeelden laten zien van kurkvelden die pas na acht jaar voor het eerst zijn bijgevuld'

'Jaap Verhagen: 'Ik wil een kunstgrasveld dat goed bespeelbaar is en lang meegaat. Die vraag zet ik uit bij een adviseur'

Volgens De Koe, Peters van Edel Grass en Rutger Schuijffel van CSC Sport/TenCate Grass is dit bijvoorbeeld in het voetbal geen heel groot probleem. Wellicht is dat anders voor hockey- en tenniskunstgras.

Kurk

Als het gaat om het uitfasen van polymerische infill, moet je het logischerwijs hebben over alternatieven. Aan de ene kant zijn dat organische infillsoorten zoals kurk en olijfpitten, aan de andere kant zijn er de nonfill-velden en mineral-infillvelden. Opgeteld is dit een belangrijke verduurzamingsstap.

Natuurlijk hebben ook die alternatieven hun eigen uitdagingen. Rob Kies is van het bedrijf Kieskurk en vertegenwoordigt in Nederland 's werelds grootste aanbieder van kurkinfill, Amorim. Kies: 'Rondom kurk hangt wat mij betreft een onterecht vooroordeel, namelijk dat je kurkinfill constant zou moeten bijvullen. Ik kan voorbeelden laten zien van kurkvelden die pas na acht jaar voor het eerst zijn bijgevuld. In mijn visie valt dat heel erg mee.' De Koe neemt die bewering met een korreltje zout: 'Dat lijkt mij knap, maar iedere situatie is anders.' Schuijffel deelt de mening van De Koe: 'Acht jaar kan, maar ik denk dat acht maanden vaker voorkomt.'

Duurzaamheidslabel

Het belangrijkste onderwerp van het forum is de nieuwe regel van NOC*NSF dat alle velden die op de sportproductenlijst binnen afzienbare tijd een LCA of *life cycle assessment* moeten hebben ondergaan, met daaraan gekoppeld een MKI-score of duurzaamheidslabel. Eigenlijk een beetje vergelijkbaar met het energielabel van een koelkast of een huis. Bij die LCA wordt de milieudruk bepaald van de totale keten van het veld, dus van het winnen of produceren van de grondstoffen tot aan het recyclen van de totale mat. Het is duidelijk dat je dan een fors voordeel hebt wat betreft de milieudruk van het veld als je dat met secundaire of gerecyclede grondstoffen bouwt. De industrie is overigens nog wel sceptisch over de vraag of de planning achter het plan gehaald kan worden. Vanaf 2026 moeten alle nieuwe kunstgrasvelden op

de sportproductenlijst een onafhankelijke LCA-keuring hebben ondergaan; in 2027 mogen er geen constructies zonder LCA-keuring meer op de lijst staan.

Peters: 'Sporttechnisch zal er weinig veranderen aan de eisen om met een goedgekeurd systeem op de sportproductenlijst te komen. Een dergelijk systeem moet echter ook een duurzaamheidslabel hebben dat gebaseerd is op een LCA. Het laten opstellen van een LCA kost echter behoorlijk wat tijd en het kost ook extra geld.'

Open source

Glaap ziet dit als een belangrijke stap voorwaarts, maar is ook bezorgd over de gevolgen hiervan op de sportproductenlijst. 'Ik wil als adviseur meer weten over de velden die op de lijst staan. Ik zou willen pleiten voor een *open source* benadering. Ik wil meer informatie over de velden om een beter advies aan mijn klanten te kunnen geven.'

Jaap Verhagen, fieldmanager bij de gemeente Zutphen, is zo'n opdrachtgever. 'Wat de gemeente wil, is eigenlijk heel overzichtelijk: een kunstgrasveld dat goed bespeelbaar is en lang meegaat. Die vraag zet ik uit bij een adviseur.'

Microplastics

Eén onderwerp blijft in de discussie over duurzaamheid meestal onbesproken, en dat zijn de microplastics. Als je begint met een vezel van 45 mm, is die bijvoorbeeld na tien jaar afgesleten tot 41 mm. Die 4 mm belandt op of naast het veld in de vorm van microscopisch kleine microplastis of als kleine stukjes vezel. De teneur van het forum is dat er op dit moment in de sector amper gesproken wordt over microplastics, om de eenvoudige reden dat dit probleem bij de huidige stand van zaken niet is op te lossen. Microplastics zijn overal; ze zitten zelfs in het kraanwater dat wij drinken omdat we ze niet kunnen uitfilteren.

